

1946. V. 28.

1509 / Be. 11. 6.

1946-V-28

1. 1. 1946.

M. 11. 6.

Székelyföldi autonómia tárgyalási tervezete.

XIX-5-1-a, 63. dol. IV-150

XIX-3-1-c, 15. d. 85. tétele

„Z” 2520/1946. H.E.

15

2908 167 115

I. tárgyalási tervezet.

1.cikk.

Románia kötelezi magát, hogy az erdélyi székelyek területét a 2.cikkben megjelölt határok között demokratikus elvek szerint autonóm tartományként szervezi meg, amely a román állam egységével összeegyeztethető, legmesszebbmenő autonómiával bír.

2.cikk.

Az erdélyi székelyek autonóm tartományának határai a következők:

.....
.....
.....

3.cikk.

Az autonómia úgy törvény hozási, mint végrehajtási tekintetben a következő ügyekre terjed ki:

1./ belső közigazgatás, ideértve különösen a közigazgatási hatóságok szervezését minden fokon, továbbá a községi és tartományi illetőség szabályozását, valamint - az idegen-rendészet kivételével - a rendészete is;

2./ igazságügy, ideértve különösen az első- és másodfoku polgári- és büntetőbíróóságok, valamint az autonóm ügyek tekintetében esetleg szükségesnek mutatkozó közigazgatási bíróság szervezését is;

3./ vallásügy;

4./ közoktatásügy, ideértve különösen a tanügyi rendszernek, az iskolák számának, fajainak, tanrendjének, tannyelvének, valamint az iskolá feletti felügyeletnek szabályozását is;

5./ közművelődés, ideértve különösen a tudományos és művészeti intézmények, valamint a színházak létesítését és fenntartását is;

6./ földművelés, kis- és háziipar, erdészet és bányászat azzal a korlátozással, hogy az ezen ügyekben a román állam egész területére kiterjedő törvények hatálya az autonóm tartományra is kiterjed és

7./ mindazok az ügyek, amelyeket a román állam törvényei az autonómia hatáskörébe utalnak.

4.cikk.

Az előző cikkben felsorolt ügyekben hozott autonóm törvények végrehajtására szervezendő hivatalok tisztviselőinek és alkalmazottainak kinevezése, illetőleg választása is az autonómia hatáskörébe tartozik. Ugyanez vonatkozik az autonóm tartomány bíróságainál működő bírák, valamint az autonóm tartomány iskoláiban oktató tanterőkre is.

5.cikk.

Az autonóm terület hatóságainak és hivatalainak nyelve a magyar. Az autonóm terület törvényhozásának és kormányzatának azonban gondoskodniuk kell arról, hogy az autonóm terület román nyelvű lakosai nyelvüket a bíróságok és az állami, valamint az önkormányzati hatóságok előtt és a tartománygyűlésen, valamint az önkormányzati testületekben szabadon használhassák.

Az autonóm terület román nyelvű lakosai részére minden községben, ahol nyormekoik száma meghaladja a 30-at, az ő nyelvükön tanító legalább egy elemi népiskoláról, az egész autonóm területen pedig legalább egy-egy olyan középiskoláról és középfokú szakiskoláról kell gondoskodni, amilyet a magyar nyelvű lakosok részére tartanak fenn.

6.cikk.

Amíg az autonóm törvényhozás e kérdést másképpen nem szabályozza, az autonóm területen tartományi illetőséggel azok a teljes koru román állampolgárok bírnak, akiknek 1939.szeptember 1-én az autonóm területen állandó lakhelyük volt. Kiskorú személyek tartományi illetőséggel az autonóm területen akkor bírnak, ha törvényes atyjuk, ilyennek hiányában pedig anyjuk e címen megszerezte a tartományi illetőséget, illetőleg azt megszerezte volna, ha életben lenne.

Az erdélyi székelyek autonóm területén tartományi illetőséggel bíró személyek a román állam egész területén a román állampolgárokat megillető

összes polgári és politikai jogokat gyakorolhatják. Az autonóm területen tartományi illetőséggel nem bíró személyek az autonóm területen ugyancsak gyakorolhatják a román állampolgárokat megillető összes polgári és politikai jogokat, azoknak a jogoknak a kivételével, amelyeket az alábbi cikkek kifejezetten az autonóm területen illetőséggel bíró személyek részére tartanak fenn.

7.cikk.

Az autonóm ügyekben a törvényhozó hatalmat a tartománygyűlés gyakorolja, amelynek tagjait három évi időtartamra az autonóm területen tartományi illetőséggel bíró és életük 21. évét betöltött lakosai választják a általános, egyenlő, közvetlen, titkos és aránylagos választás elvei szorilag megkövetelve, hogy minden 7500 egy-egy képviselő jusszon. Képviselővé csak az autonóm területen tartományi illetőséggel bíró személy választható.

Ügyrendjét a tartománygyűlés maga állapítja meg. A tartománygyűlés által hozott autonóm törvényeket a román király erősíti meg. A megerősítés csak akkor tagadható meg, ha a tartománygyűlés a 3.cikkben meghatározott hatáskörét túllépi vagy ha az autonóm törvény tartalma Romániának nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettségeivel ellentétes.

A román király a román kormány javaslatára a tartománygyűlést feloszthatja, de ebben az esetben az új választást akként kell megtartani, hogy az új tartománygyűlés a felosztatás napjából számított hat héten belül egybegyűlhessen.

8.cikk.

A tartománygyűlés által hozott törvényeket a tartományi kormányzó hajtja végre, akit a tartományi gyűlés saját kebeléből választ titkos szavazással és tiszteiben a román király erősíti meg. A megerősítés csak akkor tagadható meg, ha a választás a cikk rendelkezéseinek megsértésével történt.

A tartományi kormányzó feloldja a tartománygyűlést és ha a tartománygyűlés bizalmatlanságát nyilvánítja vele szemben, tiszteről lemondani

Az autonóm ügyekkel kapcsolatos költségek fedezésére a román állam költségvetésében megfelelő összeget kell előirányozni és a tartományi kormányzó útján az autonóm terület rendelkezésére bocsájtani. Ez az összeg úgy számítandó ki, hogy az állami költségvetésben az olyan ügyekkel kapcsolatos költségek fedezése céljából előirányzott összegekből, amelyek a 3.cikkben felsorolt autonóm ügyekkel azonos természetűek, oly rész hasítandó ki az autonóm terület részére, amely megfelel a terület lakossága számára az állam összes lakossága számához viszonyított arányának. ~~tálya~~

Az autonóm költségek fedezésére szolgál továbbá az autonóm területen lévő állami földbirtokok, erdők és bányák jövedelme. E földbirtokok, erdők és bányák tulajdonjoga az autonóm területre száll át.

10.cikk.

Románia az erdélyi székelyek autonóm területének a román képviselőházban és szenátusban olyan számú képviselést biztosít, amely az autonóm terület lakosságának száma az állam összes lakossága számához viszonyított arányának felel meg. A választás, illetőleg kinevezés a román királyság törvényeinek megfelelően történik.

Az erdélyi székelyek autonóm területének képviselői a román képviselőházban és szenátusban a 3.cikkben felsorolt ügyekben nem bírnak a tanácskozás és szavazás jogával.

11.cikk.

Az autonóm tartomány érdekeinek a román kormányban való képviselése végett a román kormányhoz tárcanélküli miniszter nevezendő ki, aki szavazati joggal bíró tagja a román minisztertanácsnak, a román parlamentnek feladós és közvetíti az érintkezést a román király és a királyi kormány, valamint az autonóm terület tartománygyűlése és tartományi kormányzója között.

Az autonóm terület közigazgatási bíróság hatáskörébe a törv. hatásköre nem terjed ki.

összes polgári és politikai jogokat gyakorolhatják. Az autonóm területen tartományi illetőséggel nem bíró személyek az autonóm területen ugyancsak gyakorolhatják a román állampolgárokat megillető összes polgári és politikai jogokat, azoknak a jogoknak a kivételével, amelyeket az alábbi cikkek kifejezetten az autonóm területen illetőséggel bíró személyek részére tartanak fenn.

7.cikk.

Az autonóm ügyekben a törvényhozó hatalmat a tartománygyűlés gyakorolja, amelynek tagjait három évi időtartamra az autonóm területen tartományi illetőséggel bíró és életük 21. évét betöltött lakosai választják a általános, egyenlő, közvetlen, titkos és aránylagos választás elvei szeri lakosra mégpedig úgy, hogy minden 7500 egy-egy képviselő jusson. Képviselővé csak az autonóm területen tartományi illetőséggel bíró személy választható.

Ügyrendjét a tartománygyűlés maga állapítja meg. A tartománygyűlés által hozott autonóm törvényeket a román király erősíti meg. A megerősítés csak akkor tagadható meg, ha a tartománygyűlés a 3.cikkben meghatározott hatáskörét túllépi vagy ha az autonóm törvény tartalma Romániának nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettségeivel ellentétes.

A román király a román kormány javaslatára a tartománygyűlést feloszthatja, de ebben az esetben az új választást akként kell megtartani, hogy az új tartománygyűlés a felosztatás napjából számított hat héten belül egybegyűlhessen.

8.cikk.

A tartománygyűlés által hozott törvényeket a tartományi kormányzó hajtja végre, akit a tartományi gyűlés saját kebeléből választ titkos szavazással és tiszteiben a román király erősít meg. A megerősítés csak akkor tagadható meg, ha a választás a cikk rendelkezéseinek megsértésével történt.

A tartományi kormányzó felelős a tartománygyűlésnek és ha a tartománygyűlés bizalmatlanságát nyilvánítja vele szemben, tisztéről lemondani

köteles.

- 4 -

170

118

9.cikk.

Az autonóm ügyekkel kapcsolatos költségek fedezésére a román állam költségvetésében megfelelő összeget kell előirányozni és a tartományi kormányzó útján az autonóm terület rendelkezésére bocsájtani. Ez az összeg úgy számítandó ki, hogy az állami költségvetésben az olyan ügyekkel kapcsolatos költségek fedezése céljából előirányzott összegekből, amelyek a 3.cikkben felsorolt autonóm ügyekkel azonos természetűek, oly rész hasítandó ki az autonóm terület részére, amely megfelel e terület lakossága számára az állam összes lakossága számához viszonyított arányának.

Az autonóm költségek fedezésére szolgál továbbá az autonóm területen lévő állami földbirtokok, erdők és bányák jövedelme. E földbirtokok, erdők és bányák tulajdonjoga az autonóm területre száll át.

10.cikk.

Románia az erdélyi székelyek autonóm területének a román képviselőházban és szenátusban olyan számú képviselöt biztosít, amely az autonóm terület lakosságának száma az állam összes lakossága számához viszonyított arányának felel meg. A választás, illetőleg kinevezés a román királyság törvényeinek megfelelően történik.

Az erdélyi székelyek autonóm területének képviselői a román képviselőházban és szenátusban a 3.cikkben felsorolt ügyekben nem bírnak a tanácskozás és szavazás jogával.

11.cikk.

Az autonóm tartomány érdekeinek a román kormányban való képviselete végett a román kormányhoz tárcanélküli miniszter nevezendő ki, aki szavazati joggal bíró tagja a román minisztertanácsnak, a román parlamentnek felcélós és közvetíti az érintkezést a román király és a királyi kormány, valamint az autonóm terület tartománygyűlése és tartományi kormányzója között.

13.cikk.

Románia kötelezi magát, hogy az erdélyi székelyek autonóm területén azoknak az ügyeknek intézésére, amelyek nem tartoznak a 3.cikkben felsorolt ügyek közé, csak olyan tisztviselőket és alkalmazottakat fog alkalmazni, akik az autonóm területen tartományi illetőséggel bírnak és a magyar nyelvet mind szóban, mind írásban tökéletesen bírják.

Azoknak a román minisztériumoknak a kebelében, amelyeknek hatáskörébe oly ügyek tartoznak, melyek nem autonóm ügyek a 3.cikk értelmében, az erdélyi székelyek autonóm területei ügyeinek intézésére külön osztályok szervezendők. Ezekben az osztályokban szintén csak olyan tisztviselők és alkalmazottak működhetnek, akik az autonóm területen tartományi illetőséggel bírnak és a magyar nyelvet mind szóban, mind írásban tökéletesen bírják.

13.cikk.

Polgári- és büntetőügyekben a bíráskodást harmadfokon az erdélyi székelyek autonóm területére nézve is a román szennítőszék látja el, amelynek kebelében azonban külön tanácsok szervezendők az azon ügyekben való ítélet hozatalra, amelyekben alsóbb fokon az autonóm területen működő bíróságok hoztak ítéletet. E tanácsok tagjaivá csak olyan bírák nevezhetők ki, akik előzőleg az autonóm területen működő bíróságok tagjai voltak, az autonóm területen tartományi illetőséggel bírnak és a magyar nyelvet mind szóban, mind írásban tökéletesen bírják.

Az előző bekezdés rendelkezése a közigazgatási bíráskodást a román államban legfelsőbb fokon ellátó szerve is megfelelően alkalmazandó azzal, hogy az autonóm terület ügyeiben illetékes külön tanácsok tagjaivá csak olyan bírák, illetve közigazgatási tisztviselők nevezhetők ki, akik előzőleg az autonóm területen működő bíróságok bírái, illetve az autonóm közigazgatási hatóságok tisztviselői voltak és hogy az autonóm területen a 3.cikk 2.pontja értelmében szervezhető közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozó ügyekre a szerv hatásköre nem terjed ki.

14.cikk.

Bizalmos

Románia kötelezi magát, hogy a fenti cikkek rendelkezéseinek teljes szövegét a jelen szerződés hatálybalépésétől számított egy esztendőn belül törvénybe iktatja, azokkal ellenkező törvényt vagy rendeletet nem alkot és azokkal ellenkező hatósági intézkedést nem tűr. Egyben kötelezi magát, hogy az említett törvény végrehajtására szükséges törvényeket és más jogszabályokat a fentmegjelölt időn belül megalkotja és minde törvényeknek és más jogszabályoknak hatósági útján való lelkiismeretes végrehajtásáról minden rendelkezésre álló eszközzel gondoskodni fog.

15.cikk.

Románia hozzájárul ahhoz, hogy a fenti cikkek rendelkezései az Egyesült Nemzetek Szervezetének garanciája alá helyeztessenek és a nemzeti kisebbségek védelme tárgyában az általa és a által 1940. évi hó napjánban kötött szerződés III. fejezetében foglalt rendelkezések a jelen szerződés végrehajtása érdekében is alkalmazottnak.

Pro domo.

A 14. és 15.cikk tárgyátalan abban az esetben, ha az 1-15.cikkek a kisebbségi szerződés tervezetbe vétetnek fel. Szükség van ellenben a 14. és 15. cikkekre akkor, ha előzni sikerül, hogy a Székelyföld autonómiájára vonatkozó rendelkezések akár a Romániával kötendő békeszerződésbe, akár egy kétoldalu magyar-román szerződésbe vagy más instrumentumba felvéttessenek.

titkár,

30 DA 733 T

12.cikk.

Románia kötelezi magát, hogy az erdélyi székelyek autonóm területén azoknak az ügyeknek intézésére, amelyek nem tartoznak a 3.cikkben felsorolt ügyek közé, csak olyan tisztviselőket és alkalmazottakat fog alkalmazni, akik az autonóm területen tartományi illetőséggel bírnak és a magyar nyelvet mind szóban, mind írásban tökéletesen bírják.

Azoknak a román minisztériumoknak a kebelében, amelyeknek hatáskörébe oly ügyek tartoznak, melyek nem autonóm ügyek a 3.cikk értelmében, az erdélyi székelyek autonóm területi ügyeinek intézésére külön osztályok szervezendők. Ezekben az osztályokban szintén csak olyan tisztviselők és alkalmazottak működhetnek, akik az autonóm területen tartományi illetőséggel bírnak és a magyar nyelvet mind szóban, mind írásban tökéletesen bírják.

13.cikk.

Polgári- és büntetőügyekben a bíráskodást harmadfokon az erdélyi székelyek autonóm területére nézve is a román szennítőszék látja el, amelynek kebelében azonban külön tanácsok szervezendők az azon ügyekben való ítélethozatalra, amelyekben alsóbb fokon az autonóm területen működő bíróságok hoztak ítéletet. E tanácsok tagjaivá csak olyan bírák nevezhetők ki, akik előzőleg az autonóm területen működő bíróságok tagjai voltak, az autonóm területen tartományi illetőséggel bírnak és a magyar nyelvet mind szóban, mind írásban tökéletesen bírják.

Az előző bekezdés rendelkezése a közigazgatási bíráskodást a román államban legfelsőbb fokon ellátó szervre is megfelelően alkalmazandó azzal, hogy az autonóm terület ügyeiben illetékes külön tanácsok tagjaivá csak olyan bírák, illetve közigazgatási tisztviselők nevezhetők ki, akik előzőleg az autonóm területen működő bíróságok bírái, illetve az autonóm közigazgatási hatóságok tisztviselői voltak és hogy az autonóm területen a 3.cikk 2.pontja értelmében szervezhető közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozó ügyekre a szerv hatásköre nem terjed ki.

14.cikk.

Románia kötelezi magát, hogy a fenti cikkek rendelkezéseinek teljes szövegét a jelen szerződés hatálybalépésétől számított egy esztendőn belül törvénybe iktatja, azokkal ellenkező törvényt vagy rendeletet nem alkot és azokkal ellenkező hatósági intézkedést nem tör. Egyben kötelezi magát, hogy az említett törvény végrehajtására szükséges törvényeket és más jogszabályokat a fentmegjelölt időn belül megalkotja és minde törvényeknek és más jogszabályoknak hatósági útján való lelkiismeretes végrehajtásáról minden rendelkezésre álló eszközzel gondoskodni fog.

15.cikk.

Románia hozzájárul ahhoz, hogy a fenti cikkek rendelkezései az Egyesült Nemzetek Szervezetének garanciája alá helyeztessenek és a nemzeti kisebbségek védelme tárgyában az általa és a által 1940. évi hó napjánban kötött szerződés III. fejezetében foglalt rendelkezések a jelen szerződés végrehajtása érdekében is alkalmaztassanak.

Pro domo.

A 14. és 15.cikk tárgytalan abban az esetben, ha az 1-15.cikkek a kisebbségi szerződés tervezetbe vétetnek fel. Szükség van ellenben a 14. és 15. cikkekre akkor, ha elérni sikerül, hogy a Székelyföld autonómiájára vonatkozó rendelkezések akár a Romániával kötendő békeszerződésbe, akár egy kétoldalu magyar-román szerződésbe vagy más instrumentumba felvéttessenek.